

MÖRDI TÄITEMATERJALID

Aggregates for mortar

EESTI STANDARDI EESSÕNA

Käesolev Eesti standard on Euroopa standardi EN 13139:2002+AC:2004 “Aggregates for mortar” ingliskeelse teksti identne tõlge eesti keelde.

Standardi on läbi arutanud ja heaks kiitnud ning esitanud Eesti Standardikeskusele vastuvõtmiseks EVS tehniline komitee EVS/TK 9 “Täitematerjalid”.

Euroopa standard EN 13139:2002+AC:2004 on kasutusele võetud Eesti standardina EVS-EN 13139:2005, mis on kinnitatud Standardikeskuse 31.03.2005 käskkirjaga nr 31.

Standard EVS-EN 13139:2005 asendab jõustumisteatega vastu võetud ingliskeelset Eesti standardit EVS-EN 13139:2002.

This standard contains an Estonian translation of the English version of the European Standard EN 13139:2002+AC:2004 “Aggregates for mortar”. The European Standard EN 13139:2002+AC:2004 has the status of an Estonian National Standard.
--

English version

Aggregates for mortar

Granulats pour mortier

Gesteinskörnungen für Mörtel

This European Standard was approved by CEN on 25 March 2002.

CEN members are bound to comply with the CEN/CENELEC Internal Regulations which stipulate the conditions for giving this European Standard the status of a national standard without any alteration. Up-to-date lists and bibliographical references concerning such national standards may be obtained on application to the Management Centre or to any CEN member.

This European Standard exists in three official versions (English, French, German). A version in any other language made by translation under the responsibility of a CEN member into its own language and notified to the Management Centre has the same status as the official versions.

CEN members are the national standards bodies of Austria, Belgium, Czech Republic, Denmark, Finland, France, Germany, Greece, Iceland, Ireland, Italy, Luxembourg, Malta, Netherlands, Norway, Portugal, Spain, Sweden, Switzerland and United Kingdom.

CEN

**EUROPEAN COMMITTEE FOR STANDARDIZATION
COMITÉ EUROPÉEN DE NORMALISATION
EUROPÄISCHES KOMITEE FÜR NORMUNG**

Management Centre: rue de Stassart, 36 B-1050 Brussels

SISUKORD

EESSÕNA.....	3
1 KÄSITLUSALA.....	5
2 NORMATIIVVIITED	6
3 TERMINID JA MÄÄRATLUSED	7
4 PROOVIVÕTT.....	9
5 GEOMEETRILISED NÕUDED	9
6 FÜÜSIKALISED NÕUDED.....	12
7 KEEMILISED NÕUDED	13
8 VASTAVUSE HINDAMINE	16
9 TÄHISTUS JA KIRJELDUS	17
10 MÄRGISTAMINE JA MARKEERIMINE	17
Lisa A (teatmelisa) Mõrdi täitematerjalide jämeduse/peenuse kirjeldamise juhend	18
Lisa B (normatiivlisa) Tootja poolt deklareeritud peentäitematerjali iseloomuliku terastikulise koostise vähendatud lubatud hälbed.....	19
Lisa C (normatiivlisa) Peenosiste hindamine – Juhend liivekvivalendi arvu (EN 933-8) ja metüleensinise arvu (EN 933-9) kasutamiseks	20
Lisa D (teatmelisa) Juhend mõne täitematerjalides leiduva keemilise ühendi mõju hindamiseks sellest valmistatud mördile.....	21
Lisa E (normatiivlisa) Tehase tootmisohje	23
Lisa F (teatmelisa) Eriteave, mis võib olla nõutav kindla kasutusvaldkonnaga täitematerjali kirjeldamiseks.....	29
Lisa ZA (teatmelisa) Käesoleva Euroopa standardi jaotised, mis tuginevad EL direktiivide sätetele.....	30
Kirjandus.....	40

EESSÕNA

Käesoleva Euroopa standardi EN 13139 on ette valmistanud tehniline komitee CEN/TC 154 "Täitematerjalid", mille sekretariaati haldab BSI.

Käesolevale Euroopa standardile tuleb anda rahvusstandardi staatus identse tõlke või jõustumisteate avaldamisega hiljemalt novembriks 2002. a ning sellega vastuolus olevad rahvusstandardid peavad olema kehtetuks tunnistatud hiljemalt juuniks 2004. a.

Käesolev dokument on ette valmistatud CEN-ile Euroopa Komisjoni ja Euroopa Vabakaubandusühenduse poolt antud mandaadi alusel ja see toetab Euroopa Liidu direktiivi 89/106/EMÜ olulisi nõudeid.

Seose kohta EL direktiiviga vaata teatmelisast ZA, mis on käesoleva dokumendi lahutamatu osa.

Nõuded teistsuguse lõppkasutusega täitematerjalidele on kindlaks määratud järgmistes Euroopa standardites:

EN 12620	Aggregates for concrete
EN 13043	Aggregates for bituminous mixtures and surface treatments for roads airfields and other trafficked areas
EN 13055-1	Lightweight aggregates – Part 1: Lightweight aggregates for concrete, mortar and grout
prEN 13242	Aggregates for unbound and hydraulic bound materials for use in civil engineering work and road construction
EN 13383-1	Armourstone – Part 1: Specification
prEN 13450	Aggregates for railway track ballast

Lisad B, C ja E on normatiivlisad, lisad A, D ja F on teatmelisad

Vastavalt CEN/CENELEC sisereeglitele peavad käesoleva Euroopa standardi kasutusele võtma järgmiste riikide rahvuslikud standardiorganisatsioonid: Austria, Belgia, Hispaania, Holland, Iirimaa, Island, Itaalia, Kreeka, Luksemburg, Malta, Norra, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa, Soome, Šveits, Taani, Tšehhi Vabariik ja Ühendkuningriik.

MÖRDI TÄITEMATERJALID

Aggregates for mortar

Käesolev standard on identne Euroopa standardiga EN 13139:2002 ja see on välja antud CEN-i loal. Euroopa standard EN 13139:2002 on võetud kasutusele Eesti standardina	This standard is identical with European Standard EN 13139:2002 and it is published with permission of CEN. The European Standard EN 13139:2002 has the status of an Estonian National Standard
---	--

Tõlgendamise erimeelsuste korral on kehtiv ingliskeelne tekst	In case of interpretation disputes the English text applies
---	---

1 KÄSITLUSALA

Käesolev Euroopa standard määratleb looduslike, tehis- ja taaskasutatavate materjalide ning nende segude töötlemisel saadud täitematerjalide ja fillerite omadused, mida kasutatakse hoonete, teede ja rajatiste ehitamisel, näiteks järgmistes mördisegudes:

- a) müürimördid;
- b) tasandusmördid;
- c) siseviimistlusmördid (krohvimördid);
- d) välisviimistlusmördid;
- e) sängitusmördid;
- f) parandusmördid;
- g) injektermördid.

Käesolev standard ei kehti tsemendi lisandina kasutatavatele filleritele ega ka teistele inertsetele filleritele, mida kasutatakse mörtides või tööstuslike ruumide põrandate viimistluskihtides.

Standard määratleb ka toodete käesolevale Euroopa standardile vastavuse hindamise korra.

Märkus 1. Ehituses kasutatavad täitematerjalid peaksid vastama kõigile käesoleva Euroopa standardi nõuetele. Mandaat M/125 „Täitematerjalid“ hõlmab nii tuntuid, traditsioonilisi looduslikke ja tehisklikke täitematerjale, kui ka taaskasutatavaid ning mõningaid uutest või vähetuntud allikatest pärinevaid materjale. Taaskasutatavad materjalid on juba standarditesse lülitatud ja nendele mõeldud uute katsemeetodite koostamine on lõppstaadiumis. Sekundaarsetest allikatest pärinevate vähetuntud materjalide standardite

koostamist on alles hiljuti alustatud ja nende materjalide allikate ja omaduste selge määratlemine võtab rohkem aega. Kui need vähetuntud materjalid tuuakse vahepealsel perioodil turule kui täitematerjalid, siis peavad nad täies ulatuses vastama käesolevas standardis ja kasutuskohas kehtivates eeskirjades nende kavandatud kasutusala puhul ohtlike ainete sisaldusele esitatud nõuetele (vt standardi lisa ZA). Täiendavaid omadusi ja nõudeid võib spetsifitseerida järk-järgult, sõltuvalt toote kasutuskogemustest, ja neid lepingulistest dokumentides määratledes.

Märkus 2. Kergtäitematerjalide omadused on kindlaks määratud standardikavandis prEN 13055-1.

2 NORMATIIVVIITED

Käesolev Euroopa standard sisaldab dateeritud või dateerimata viidete kaudu muude väljaannete sätteid. Need normatiivviited on osundatud teksti sobivates kohtades ning väljaanded on loetletud allpool. Dateeritud viidete hilisemad muudatused ja uued väljaanded rakenduvad selles standardis ainult muudatuste ja uusväljaannete kaudu. Dateerimata viited rakenduvad viimase väljaande kohaselt (kaasa arvatud muudatused).

EN 932-1 Tests for general properties of aggregates – Part 1: Methods for sampling

EN 932-5 Tests for general properties of aggregates – Part 5: Common equipment and calibration

EN 933-1 Tests for geometrical properties of aggregates – Part 1: Determination of particle size distribution – Sieving method

EN 933-3 Tests for geometrical properties of aggregates – Part 3: Determination of particle shape – Flakiness index

EN 933-7 Tests for geometrical properties of aggregates – Part 7: Determination of shell content – Percentage of shell content in coarse aggregates

EN 933-8 Tests for geometrical properties of aggregates – Part 8: Assessment of fines – Sand equivalent test

EN 933-9 Tests for geometrical properties of aggregates – Part 9: Assessment of fines – Methylene-blue test

EN 933-10 Tests for geometrical properties of aggregates – Part 10: Assessment of fines – Grading of fillers (air jet sieving)

EN 1097-6 Tests for mechanical and physical properties of aggregates – Part 6: Determination of particle density and water absorption

EN 1367-1 Tests for thermal and weathering properties of aggregates – Part 1: Determination of resistance to freezing and thawing

EN 1367-2 Tests for thermal and weathering properties of aggregates – Part 2: Magnesium sulfate test

EN 1744-1:1998 Tests for chemical properties of aggregates – Part 1: Chemical analysis

ISO 565:1990 Test sieves – Metal wire cloth, perforated metal plate and electro-formed sheet – Nominal sizes of openings

3 TERMINID JA MÄÄRATLUSED

Käesolevas Euroopa standardis kasutatakse järgmisi termineid ja määratlusi:

3.1

täitematerjal (*aggregate*)

teraline materjal, mida kasutatakse ehituses. Täitematerjal võib olla looduslik, tehisklik või taaskasutatav.

3.2

looduslik täitematerjal (*natural aggregate*)

looduslikku päritolu mineraalne täitematerjal, mida on töödeldud ainult mehaaniliselt.

3.3

tehistäitematerjal (*manufactured aggregate*)

mineraalse päritoluga täitematerjal, mis on saadud tööstuslikult termiliste või muude muundeprotsesside tulemusena.

3.4

taaskasutatav täitematerjal (*recycled aggregate*)

täitematerjal, mis on saadud varem ehituses kasutatud anorgaanilise materjali ümbertöötlemise tulemusena.

3.5

täitematerjali terasuurus (*aggregate size*)

täitematerjali määratlus alumise sõela (d) ja ülemise sõela (D) avamõõtmete alusel.

Märkus. Ülaltoodud määratlus ei välista mõnede terade esinemist, mis jäävad ülemisele sõelale (ülemõõdulised) või läbivad alumise sõela (alamõõdulised).

3.6

jämetäitematerjal (*coarse aggregate*)

täitematerjal, mille terasuuruse ülemine mõõde D on suurem või võrdne 4 millimeetriga ja d on suurem või võrdne 2 millimeetriga.

3.7

peentäitematerjal (*fine aggregate*)

täitematerjal, mille terasuuruse ülemine mõõde D on väiksem või võrdne 4 millimeetriga.

Märkus. Peentäitematerjal võib olla saadud kivimite või kruusa loomuliku murenemise ja/või kivimite või kruusa purustamise teel või tehistäitematerjali tootmisprotsessis.